

SAUGAUS DUJŲ VARTOJIMO SĄLYGOS

Dujų naudotojams būtina žinoti:

- Gamtinės dujos yra nenuodingos, bespalvės ir bekvapės, gaunamos iš žemės gelmių, išvalomos ir vamzdiniais tiekiamos vartotojams. Tam, kad būtų užuodžiamos ir įgautų aštrų kvapą, jos odoruojamos;
- Už saugų dujų vartojimą bei dujų sistemos eksploatavimą atsakingi patys vartotojai;
- Dujinio prietaiso įrengimą, reguliavimą, techninę priežiūrą gali atlikti tik kvalifikuoti darbuotojai;
- Dujiniais prietaisais besinaudojantys gyventojai privalo mokėti jais saugiai naudotis, vadovautis prietaisų gamintojų instrukcijomis, nustatytu periodiškumu atlikti prietaisų techninį patikrinimą;
- Kaip saugiai naudotis dujiniais prietaisais, privalo apmokyti juos įrengusios, paleidimo, derinimo darbus atliekančios įmonės ar asmenys;
- Dujinių prietaisų savininkai privalo pasirūpinti, kad jais naudotis būtų apmokyti visi šeimos nariai ir kiti gyventojai, kurie naudojami prietaisais;
- Esant dujų nuotėkiui (uzuodžiamas dujų kvapas) susidaro gamtinių dujų ir oro mišinys, kuris gali sprogti dėl atsiradusios kibirkšties, įjungiant ar išjungiant elektros jungiklį, įnešus atvirą liepsną, rūkant;
- Dujos veikia žmogų troškinančiai, todėl jis, būdamas patalpoje, kur nuteka dujos, gali uždusti dėl deguonies trūkumo;
- Žmogus gali apsinuodyti smalkėmis, kai dūmtraukyje nėra traukos arba dujos nevisiškai sudega. Tokiu atveju susidaro smalkės. Net trumpai kvėpuoti oru, kuriame yra smalkių, - pavojinga gyvybei;
- Gamtinės dujos yra beveik grynas metanas, kuris lengvesnis už orą. Jos kaupsis patalpos viršutinėje dalyje ir užpildys patalpą nuo lubų žemyn, o apatinėje patalpos zonoje oras išsilaikys ilgiau.

Pajutus dujų kvapą patalpoje būtina:

- Užsukti dujų čiaupą prieš dujų prietaisą ir pačio prietaiso čiaupą;
- Atidaryti langus, duris ir sukėlus skersvėjį vėdinti patalpas;
- Nedegti degtukų, nerūkyti, nejunginėti elektros prietaisų ir jungiklių;
- Jei dujų kvapo po kurio laiko nebesijaučia, nesinaudoti dujiniu prietaisu, o vėdinti patalpas ir skambinti į dujinių prietaisų remonto įmonę;
- Jeigu dujų kvapas ir toliau jaučiamas, skubiai kviesti dujų avarinę tarnybą.

Pagrindinės saugaus naudojimosi gamtinėmis dujomis taisyklės:

- Prieš naudodamiesi dujiniu prietaisu išvėdinkite patalpą;
- Prieš jungdami dujinės viryklės orkaitę porai minučių ją atidarykite;
- Patikrinkite, ar visi dujinio prietaiso čiaupai užsukti, ir tik tada atsukite dujotiekio čiaupą prieš prietaisą;
- Norėdami uždegti degiklį, vadovaukitės taisykle, kad ugnis (kibirkštis) turi „laukti“ dujų, o ne atvirkščiai. Pirmiausia prineškite prie degiklio liepsną, o po to, pasukdami rankenėlę, atsukite čiaupą;
- Prieš įjungdami ar išjungę dujinius prietaisus, kurių deginimo produktai nukreipti į dūmtraukius, taip pat išjungę patalpų vėdinimą, patikrinkite trauką dūmtraukyje ir vėdinimo kanale;
- Netikėtai nutrūkus dujų tekėjimui, nedelsdami užsukite čiaupą prieš dujinį prietaisą;
- Visi dujas deginantys įrenginiai, į kuriuos tiekama elektros energija, turi būti įžeminti;
- Baigę naudotis dujų prietaisais, pirmiausia užsukite čiaupą prieš dujinį prietaisą.

Ką reikia žinoti apie smalkes

- Smalkės yra bespalvės, bekvapės, beskonės nuodingos dujos. Jos susidaro nevisiškai sudegus kurui. Net trumpai kvėpuoti oru, kuriame yra smalkių, - pavojinga gyvybei. 1 kub. m gamtinių dujų visiškai sudegti reikia 9-10 kub. m. oro. Kai yra pakankamai oro, degant gamtinėms dujoms išsiskiria nekenksmingi degimo produktai - anglies dvideginis CO₂ ir vandens garai. Kai degimo procesui trūksta oro, gali

susidaryti sveikatai pavojingas anglies viendeginis CO (smalkės). Smalkės stipriau už deguonį prisijungia prie hemoglobino, esančio eritrocituose, ir blokuoja jų galimybę pernešti deguonį. Žmogus kvėpuoja, bet deguonis jo kraujyje necirkuliuoja. Organizme išsivysto deguonies badas. Apsinuodijimo pasekmės labai priklauso nuo smalkių koncentracijos, nuo laiko, kiek žmogus būna užterštoje patalpoje.

Dujos nevisiškai sudega, kai:

- Nepakanka oro dujų degimo metu;
- Dūmtraukis yra techniškai netvarkingas, jame nėra traukos, užsiteršęs arba įrengtas vėjo įtakos zonoje;
- Dūmtraukis yra drėgnas ir neapšiltintas;
- Įjungtas vėdinimas ir dūmtraukyje atsiranda atbulinė trauka;
- Nešvarūs dujinio prietaiso degikliai arba jie yra nereguliuoti (į juos patenka per mažai oro).

Kaip išvengti smalkių susidarymo?

- Šildymo sistema, prietaisai ir dūmų šalinimo sistema turi būti tvarkingi, įrengti pagal reikalavimus, profilaktiškai ir laiku prižiūrimi bei tikrinami specialistų, valoma;
- Draudžiama dujinių prietaisų degimo produktų šalinimo vamzdžius jungti prie dūmtraukio, prie kurio prijungti kietojo kuro katilai, krosnys ar židiniai;
- Vėdinimo sistema turi būti tvarkinga, atitinkanti reikalavimus ir užtikrinanti pakankamą oro pritekėjimą į patalpas, periodiškai tikrinama ir valoma;
- Smalkių jutiklio (detektoriaus) įrengimas padės aptikti pavojingų dujų koncentracijos padidėjimą ore.

Galimi smalkių kaupimosi požymiai:

- Liepsna dega su geltonos ar oranžinės spalvos liežuvėliais;
- Aprūksta puodai ar dujinių prietaisų paviršiai;
- Dažnai užgęsta budinti katilo liepsnelė;
- Padidėjęs langų aprasojimas.

Pastebėjus minėtus požymius būtina išvėdinti patalpas ir specialistų pagalba patikrinti dujinių prietaisų ir šildymo sistemos veikimą.

Apsinuodijimo smalkėmis simptomai:

- Skauda galvą, ji svaigsta;
- Pykina;
- Jaučiamas pulsavimas smilkiniuose;
- Girdimas ūžimas ausyse;
- Padažnėjęs pulsas ir aukštas kraujospūdis;
- Gali sutrikti rega, tampa sunku kvėpuoti;
- Mieguistumas ir šaltkrėtis
- Apsinuodijimui progresuojant žmogus pradeda nebesiorientuoti aplinkoje ir tai, kad jam kažkas negerai, gali pastebėti tik kiti.

Pagalba apsinuodijusiam žmogui:

- Apsinuodijus smalkėmis būtina išeiti ar išnešti apsinuodijusį į gryną orą;
- Atlaisvinti veržiančius drabužius;
- Apkloti, neleisti užmigti;
- Duoti gerti karšto gėrimo;
- Kviesti greitąją medicinos pagalbą.

Namuose draudžiama:

- Naudoti dujines viryklės, orkaitės patalpų šildymui, skalbinių džiovinimui;
- Palikti veikiančią dujinę viryklę be priežiūros;
- Palikti nešvarius dujinės viryklės degiklius;
- Statyti indus tiesiai ant dujinės viryklės degiklių;
- Užgesinti liepsną užpučiant ugnį;
- Prie dujinio prietaiso laikyti degiąsias medžiagas;
- Užklijuoti, užkišti ar užstatyti daiktais vėdinimo kanalų angas;
- Tvirtinti prie dujotiekių pašalinius daiktus;
- Slėpti dujotiekį nevėdinamuose kanaluose, pakabinamų lubų ertmėse, nišose;
- Jungti ištraukiamąjį vėdinimą, jeigu nėra oro pritekėjimo angų į patalpą, kurioje sumontuoti dujiniai prietaisai.

Žemės darbai dujotiekio zonoje:

- Skirstomojo dujotiekio apsaugos zonoje (po 2 metrus abipus vamzdyno ašies) kasti tranšėjas, griovius ir vykdyti kitus požeminius darbus galima tik iš anksto išskvietus bendrovės „Fortum Heat Lietuva“ atstovą. Pažeidus dujotiekį, nedelsiant kviesti gamtinių dujų avarinę tarnybą.